

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

У сучасних умовах господарювання та глобальних тенденцій розвитку українського ринку освітніх послуг актуальним є вивчення існуючих підходів до оцінки рівня освітніх послуг, визначення основних методів конкуренції та виділення ключових факторів підвищення конкурентоспроможності вузів.

Ринок освітніх послуг в Україні характеризується високим рівнем попиту як серед українських, так і іноземних абітурієнтів. Конкурентоспроможність освітніх послуг вищих навчальних закладів (ВНЗ) є головним показником ефективності його функціонування. У зв'язку з підписанням Україною Декларації про Болонський процес, а також введенням єдиного незалежного тестування, проблема становлення та розвитку ринку освітніх послуг стала ще більш актуальною.

Для збереження позицій у конкурентній боротьбі на ринку освітніх послуг ВНЗ повинні використовувати сучасні методи маркетингу, які надають можливість оцінити конкурентоспроможність вузу в цілому. Якщо в минулому при виборі ВНЗ абітурієнт надавав перевагу таким критеріям, як якісний склад викладачів, рівень технічного оснащення навчального процесу, то вже сьогодні важливого значення для абітурієнтів набувають інші критерії такі, як гнучкість навчальних планів та мобільність навчальних програм здатних забезпечити молодому фахівцю конкурентні переваги на ринку праці [1].

Освітня послуга як товар достатньо специфічна, так як володіє особливими характеристиками:

- по-перше, споживач, отримавши таку послугу, збагачується новими знаннями;

- по-друге, освітня послуга може бути продана будь-яку кількість разів різним споживачам;

- по-третє, не завжди є можливість порівняти ціни на подібні освітні послуги, що надаються різними освітніми закладами [2, с. 116].

Освітні послуги, як специфічний товар, якість якого підпорядковується законам ринкової конкуренції та деяким обмеженням держави, характеризуються наступними основними ознаками: підготовленістю професорсько-викладацького персоналу та його участь в науково-дослідній роботі; відпрацьованістю освітніх стандартів і програм; організацією і проведенням роботи щодо підготовки абітурієнтів до вступу у ВНЗ; рівнем організації навчально-освітнього процесу; рівнем розвитку матеріально-технічної бази вищого навчального закладу [3, с. 237].

Розвитку ринку освітніх послуг в Україні притаманні наступні проблеми:

- по-перше, це скорочення мережі освітніх закладів, яке обумовлено демографічною кризою в країні;

- по-друге, зниження частки осіб, які навчаються за рахунок бюджетних коштів. Дана ситуація свідчить про зниження рівня фінансування, та зростання такого явища як «комерціалізація» освіти.

І саме головне, що незмінною проблемою сучасності, особливо в умовах фінансової кризи, залишається низька платоспроможність українського населення – головного споживача освітніх послуг. Таким чином, питання підвищення конкурентоспроможності ВНЗ є дуже актуальним та вимагає глибокого аналізу теоретичних та практичних проблем до його вирішення. Основними факторами підвищення конкурентоспроможності, на які слід звернути увагу, є ефективність наукової діяльності, наявність і питома вага інноваційних освітніх програм, розвиток міжнародних зв'язків між ВНЗ, організація працевлаштування випускників, активізація рекламної діяльності, розробка гнучкої цінової політики, стабільність фінансово-економічного положення, високий рівень матеріально-технічного оснащення, розвиток соціально-культурної бази вищого навчального закладу [4]. Також слід

приділяти увагу питанню формування іміджу освітньої установи, адже саме імідж розглядається як найважливіший фактор зміцнення конкурентних позицій вузу та забезпечує його здатність до суперництва. Наведений перелік можливих конкурентних переваг далеко не повний, але втілення їх у життя дозволить зайняти стійку конкурентну позицію вищим навчальним закладам на ринку освітніх послуг України.

Список використаних джерел:

1. Безгласная Е.А. Проблемы обеспечения конкурентоспособности вузов и стратегии их деятельности в условиях региональной конкуренции / Е.А. Безгласная // Некоторые аспекты социодинамики сферы образования в современном российском обществе – М.: Московский общественный научный фонд. – 2000. – С. 20–26.
2. Вифлеемский А.Б. Экономика образования: учебное пособие в 2 кн. / А.Б. Вифлеемский - Книга 2. - М. : Народное образование, 2008. - 384 с.
3. Боголіб Т. М. Роль освіти і науки у пост індустріальному розвитку України: монографія. / Т.М. Боголіб - К. : Корпорація, 2010. - 408 с.
4. Прус Л. Теоретичні засади управління конкурентоспроможністю вищих навчальних закладів / Л. Прус // Вісник Тернопільського держ. екон. ун-ту. – 2006. – № 2. – С. 114–123.